

سیاست‌ها و قوانین اجرایی انرژی در ایران

تألیف:

فهیمة میرزائی

سیما هاشمی

فاطمه مهدی‌زاده سراج

شناسه: میرزائی، فهیمه، ۱۳۶۲-
عنوان و نام پدیدآور: سیاست‌ها و قوانین اجرایی انرژی در ایران / تالیف فهیمه میرزائی، سیما
هاشمی، فاطمه مهدی زاده سراج.
مشخصات نشر: قزوین: جهاد دانشگاهی، سازمان انتشارات، واحد قزوین، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری: [۸۴]ص.؛ جدول ۱/۵×۲۱/۵×۱۴س.م.
شابک: ۹۷۸-۶۲۳-۷۵۴۹-۴۸-۵
وضعیت فهرست نویسی: فیا
یادداشت: کتابنامه: ص. [۸۳- ۸۴]؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع: سیاست انرژی -- ایران
Energy policy -- Iran
انرژی، منابع -- قوانین و مقررات -- ایران
Power resources -- Law and legislation -- Iran
انرژی -- توسعه -- قوانین و مقررات -- ایران
Energy development -- Law and legislation -- Iran
انرژی‌های پایا / تجدیدناپذیر -- ایران -- سیاست دولت
Renewable energy sources -- Government policy -- Iran
انرژی، منابع -- ایران -- جنبه‌های اقتصادی
Power resources -- Economic aspects -- Iran
شناسه افزوده: هاشمی، سیما، ۱۳۶۵-
شناسه افزوده: مهدی زاده سراج، فاطمه، ۱۳۴۲-
شناسه افزوده: جهاد دانشگاهی، جهاد دانشگاهی، واحد قزوین
شناسه افزوده: Press Organization Jahade DaneshgahiGhazvin Branch
رده بندی کنگره: HD۹۵۰۲
رده بندی دیویی: ۳۳۳/۷۹۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی: ۸۵۴۹۰۷۲
طلاعات رکورد کتابشناسی: فیا

تألیف: فہیمہ میرزائی / سیما ہاشمی / فاطمہ مہدی زادہ سراج

صفحہ آرایے : سمیرا حکیم، ہا

شایک: ۵-۴۸-۷۵۴۹-۶۲۲-۹۷۸

حاج: نوبت اول - ۱۴۰۰

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

سہا: ۵۰۰۰۰۰ ریال

مصبوبه شورای شعبه انتشارات جهاد دانشگاهی قزوین

ناشر: انتشارات جهاد دانشگاهی قزوین

کلیه حقوق محفوظ است ©

فهرست

فصل ۱: اسناد و قوانین کلان مرتبط با مبحث انرژی	۲
مقدمه	۳
۱-۱- تعیین و ابلاغ سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف توسط مقام معظم رهبری	۴
۱-۲- سیاست‌های کلی نظام در دوره چشم‌انداز	۵
۱-۳- بودجه دولت	۷
۱-۳-۱- بودجه سال ۱۴۰۰	۷
۱-۳-۲- بودجه سال ۱۳۹۹	۱۰
۱-۳-۳- بودجه سال ۱۳۹۸	۱۱
۱-۳-۴- بودجه سال ۱۳۹۷	۱۱
۱-۴- برنامه‌های توسعه	۱۴
۱-۴-۱- برنامه پنج‌ساله اول	۱۴
۱-۴-۲- برنامه پنج‌ساله دوم	۱۴
۱-۴-۳- برنامه پنج‌ساله سوم	۱۶
۱-۴-۴- برنامه پنج‌ساله چهارم	۱۶
۱-۴-۵- برنامه پنج‌ساله پنجم	۲۴
۱-۴-۵-۱- سند ملی راهبرد انرژی کشور	۲۶
۱-۴-۵-۲- سند راهبردی برنامه ریزی جامع انرژی کشور	۲۸
۱-۴-۶- برنامه پنج‌ساله ششم	۲۸
۵-۱- بخشنامه ریاست جمهوری	۳۰
۶-۱- قانون هدفمند کردن یارانه‌ها	۳۱
۷-۱- مبحث ۱۹ مقررات ملی ساختمان کشور	۳۲
۸-۱- سند نقشه راه بهره‌وری انرژی الکتریکی	۳۳

فصل ۲: قوانین، شرح وظایف و مأموریت‌های نهادهای سازمان‌ها در زمینه انرژی ..	۴۸
۱-۲- وزارت نیرو	۵۰
۱-۱-۲- سند چشم‌انداز و برنامه راهبردی بلندمدت وزارت نیرو	۵۲
۲-۱-۲- آیین‌نامه اجرایی بند ب ماده ۲۵ (قانون خرید تضمینی برق تجدیدپذیر) ..	۵۵
۱-۲-۳- قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت	۵۶
۱-۲-۴- اساسنامه سازمان بهره‌وری انرژی ایران (سایا) و سازمان انرژی‌های نو ایران (سانا)	۵۶
۱-۲-۵- اساسنامه سازمان انرژی‌های تجدیدپذیر و بهره‌وری انرژی برق (ساتبا) ...	۵۸
۱-۲-۶- اساسنامه شرکت مادر تخصصی مدیریت تولید، انتقال و توزیع نیروی برق ایران (توانیر)	۵۹
۱-۲-۷- پژوهشگاه نیرو	۶۰
۲-۲- وزارت نفت	۶۱
۱-۲-۲- اساسنامه شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت (سهامی خاص)	۶۲
۲-۳- وزارت راه و شهرسازی	۶۲
۱-۳-۲- سازمان نظام مهندسی ساختمان	۶۴
۱-۳-۱-۲- قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان	۶۴
۳-۱-۲- آیین‌نامه اجرایی قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان	۶۶
۲-۳-۲- مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی	۶۶
۳-۳-۲- سازمان هواشناسی	۶۷
۴-۳-۲- کمیسیون انرژی و محیط زیست	۶۸
۴-۲- وزارت صنعت، معدن و تجارت	۶۸
۴-۲-۱- دفتر امور بهداشت، ایمنی، محیط زیست و انرژی (HSEE)	۶۸
۵-۲- شهرداری	۷۰

پیش‌گفتار

امروزه منابع انرژی یکی از مهم‌ترین عوامل و عناصر توسعه پایدار به شمار می‌رود. انرژی یک نیاز اساسی برای استمرار توسعه اقتصادی، رفاه اجتماعی، بهبود کیفیت زندگی و امنیت جامعه است. شناسایی سیاست‌های ملی در جهت امکان‌سنجی، ساخت و بهره‌برداری بهینه از انواع انرژی و تصویب قوانین مناسب در راستای برنامه‌ریزی، مدیریت و اجرای سیاست‌های مذکور ضروری است. حفظ و بهره‌وری از منابع انرژی و بهره‌گیری از انرژی‌های تجدیدپذیر نیازمند ایجاد زیرساخت‌های مالی حقوقی فنی و اجرایی است و محقق شدن این امر مرتبط با تمامی نهادهای دولتی و حاکمیتی می‌باشد.

براین اساس بررسی قوانین و مصوبات فرادست و رئوس مأموریت‌های نهادهای مرتبط به منظور شناخت وظایف و ظرفیت‌های هر یک از دستگاه‌های سیاست‌گذار و نهادهای اجرایی در زمینه انرژی در دو سطح مورد بررسی قرار گرفته است در سطح اول اسناد و قوانین کلان مرتبط با انرژی که کلیه نهادها و دستگاه‌ها ملزم به اجرای آن می‌باشند مورد بررسی قرار گرفتند که از آن جمله می‌توان به سیاست‌های کلی ابلاغ

شده توسط مقام معظم رهبری ردیف بودجه‌های اختصاص یافته و به مباحث مرتبط با انرژی برنامه‌های پنج‌ساله توسعه و غیره اشاره کرد دسته دوم به مأموریت و وظایف سازمان‌ها و نهادهای مرتبط با موضوع انرژی نظیر وزارت نیرو، وزارت نفت، وزارت راه و شهرسازی وزارت صنعت معدن و تجارت شهرداری و شورای اسلامی شهر به عنوان متولیان اصلی انرژی پرداخته شده است که هماهنگی و بهره‌گیری حداکثری از ظرفیت‌های آنها امکان اجرایی شدن و تحقق‌پذیری سیاست‌های مرتبط با انرژی را فراهم می‌کند.